Journal of
Modern Psychological Researches Vol. 18, Issue. 70, Summer 2023

Research Paper

Examining the Psychometric Properties of the Happy School Scale

Ramin Gharibzadeh [1], Adel Zahed Bablan [2*], Mehdi Moeinikia [3], Taghi Akbari [4]

1. Ph.D. student in Educational Management, Department of Educational Sciences, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.
2. Professor, Department of Educational Sciences, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.
3. Associate Professor, Department of Educational Sciences, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.
4. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.

DOI: 10.22034/JMPR.2023.16523
DOR: 20.1001.1.27173852.1401.17.66.17.7
URL: https://psychologyj.tabrizu.ac.ir/article_16523.html

ARTICLEINFO

Keywords:
happy school, school dissatisfaction, validity, reliability, students

Received: 2022/11/12
Accepted: 2023/01/07
Available: 2023/08/21

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate the validity, reliability and factor structure of the happy school questionnaire in primary school students. The statistical population of this research included all elementary school students of district one of Ardabil city in the academic year of 2022-2023 (30,687) of which 380 students were selected by multi-stage cluster sampling method. Depression, anxiety and stress scale (DASS-21) and Oxford happiness questionnaire (OHI) were used to calculate convergent and diagnostic validity. Construct validity was investigated through confirmatory factor analysis. Reliability using Cronbach's alpha method and retesting and data analysis with S. software. P. S. S. Version 25 and Lisrel version 8/8 were done. The results of confirmatory factor analysis, like the original form, confirmed 2 factors of happiness at school and dissatisfaction at school. Also, the Cronbach's alpha coefficient for the whole scale was equal to 0.81, and for the subscales of happiness at school and dissatisfaction at school, it was equal to 0.86 and 0.80, respectively. In addition, the retest coefficient with an interval of four weeks was 0.74 for the whole questionnaire and 0.70 and 0.74 for the subscales of happiness at school and dissatisfaction at school, respectively. Also, the correlation coefficients indicated the convergent and diagnostic validity of the questionnaire (P<0.001). According to the obtained results, it can be said that the happy school questionnaire is a reliable and valid tool for measuring the happy school in primary school students.

*** Corresponding Author:** Adel Zahed Bablan
E-mail: Zahed@uma.ac.ir

مقاله پژوهشی

بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس مدرسه شاد

رامین غریب‌زاده[۱]، عادل زاهد بابلان[۲*]، مهدی معینی کیا[۳]، تقی اکبری[۴]

۱. دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
۲. استاد، گروه علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
۳. دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
۴. استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

DOI: 10.22034/JMPR.2023.16523
DOR: 20.1001.1.27173852.1401.17.66.17.7
URL: https://psychologyj.tabrizu.ac.ir/article_16523.html

مشخصات مقاله

کلیدواژه‌ها:
مدرسه شاد، نارضایتی در مدرسه، روایی، پایایی، دانش‌آموزان

دریافت شده: ۱۴۰۱/۰۹/۲۶
پذیرفته شده: ۱۴۰۱/۱۰/۱۷
منتشر شده: ۱۴۰۱/۰۵/۳۰

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر، بررسی روایی، پایایی و ساختار عاملی پرسشنامه مدرسه شاد در دانش‌آموزان مقطع ابتدایی بود. روش: جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان ابتدایی ناحیه یک شهر اردبیل در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ (به تعداد ۳۰۶۸۷) دانش‌آموز بود که تعداد ۳۸۰ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. جهت محاسبه روایی همگرا از پرسشنامه شادکامی آکسفورد (OHI) و روایی واگرا از مقیاس افسردگی، اضطراب و استرس (DASS-21) استفاده شد. روایی سازه از طریق تحلیل عاملی تأییدی مورد بررسی قرار گرفت. پایایی به کمک روش آلفای کرونباخ و بازآزمایی و تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم‌افزارهای اس. پی. اس. اس. نسخه ۲۵ و لیزرل نسخه ۸/۸ انجام شد. یافته‌ها: نتایج تحلیل عاملی تأییدی همانند فرم اصلی، ۲ عامل شادی در مدرسه و نارضایتی در مدرسه را مورد تائید قرار داد. همچنین، ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس برابر با ۰/۸۱ و برای خرده مقیاس‌های شادی در مدرسه و نارضایتی در مدرسه به ترتیب برابر ۰/۸۶ و ۰/۸۰ به دست آمد. علاوه بر این، ضریب بازآزمایی با فاصله چهار هفته برای کل پرسشنامه ۰/۷۴ و برای خرده مقیاس‌های شادی در مدرسه و نارضایتی در مدرسه به ترتیب ۰/۷۰ و ۰/۷۴ به دست آمد. همچنین ضرایب همبستگی نشان‌دهنده روایی همگرا و تشخیصی مطلوب پرسشنامه بود (P<۰/۰۰۱). نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج به‌دست‌آمده می‌توان گفت که پرسش‌نامه مدرسه شاد ابزاری قابل اعتماد و روا برای اندازه‌گیری مدرسه شاد در دانش‌آموزان ابتدایی است.

* **نویسنده مسئول**: عادل زاهد بابلان
رایانامه: Zahed@uma.ac.ir

مقدمه

کودکان که مهمترین ورودی سیستم آموزشی هستند، عمدتاً از طریق آموزش غیررسمی که توسط خانواده ها و حلقه های نزدیک آنها ارائه می شود، آموزش می بینند (گوندوغان و آکار[1]، ۲۰۱۹). سپس با توسعه آموزش رسمی و روابط اجتماعی برای زندگی آماده می شوند (بیلماز، توپو و تککاچ تولگار، ۲۰۲۲). همه مربیان و روانشناسان متفق القول هستند که اولین تجربیات کودک و مشکلاتی که با آن ها مواجه می شود و همچنین کیفیت روابط او با اطرافیانش، بر رفتار، نگرش‌های او در طول زندگی و در نتیجه ۶-۵ سال اول زندگی تاثیر می گذارد (الهامی[2]، ۲۰۲۲) و برای رشد و سلامت روان او اهمیت زیادی دارند (لیوینگستون[3] و همکاران، ۲۰۲۲). مطالعات نشان می دهد که تجربیات دوران کودکی (به ویژه آنهایی که مربوط به تهدید و احساس امنیت است) از نظر رشد و عملکرد فیزیولوژیکی، روانی و اجتماعی مهم هستند (بالدوین[4]، ۲۰۲۱). یادگیری و برآوردن نیازهای اساسی کودکان نقش مهمی در داشتن یک زندگی سالم دارد (فگرت[5]، ۲۰۲۰). احساس شادی که یکی از نیازهای اساسی در زندگی کودک است، به عنوان «بهزیستی ذهنی» تعریف می شود (دای و چو[6]، ۲۰۱۸). با توجه به این تعریف می توان گفت که شادی در عام ترین مفهوم بیانگر احساس خوب فرد است.

بهزیستی ذهنی که شادی در زندگی روزمره نامیده می شود به ارزیابی فرد از زندگی خود اشاره دارد (ژانگ[7]، ۲۰۲۰). این شکل ارزیابی در هر دو حوزه شناختی (قضاوت های رضایت از زندگی) و عاطفی (واکنش های عاطفی خوشایند یا ناخوشایند) صورت می گیرد (فینو[8] و همکاران، ۲۰۱۹). بنابراین امروزه شادابی و نشاط در فضای آموزشی نقش و جایگاه برجسته‌ای در مبحث کیفیت و برنامه‌ریزی آموزشی دارد (نیازآذری، ۱۳۹۳). به طوری که شور و شوق به تحصیل، فعال شدن حس کنجکاوی و افزایش خلاقیت دانش‌آموزان ارتباط نزدیکی با وضعیت محوطه آموزشی آنها دارد (اسدیان، ۱۳۹۷). ایجاد محیط آموزشی با نشاط برای دانش‌آموزان سال‌هاست که به عنوان یک دغدغه جدی نزد سیاست‌گزاران و برنامه ریزان آموزش و پرورش مطرح شده است (دوستی و کاویانی، ۱۳۹۸) و این مسأله یکی از نیازهای اساسی دانش‌آموزان در مقاطع مختلف تحصیلی است، زیرا کودکان بسیار بصری هستند (ارزانی و همکاران، ۱۳۹۴). آنها از محیط و فضاهایی که نشاط و شادابی را القاء کند، لذت می برند و به دلیل افزایش انگیزه‌ها، پیشرفت‌های چشمگیری در زمینه‌های علمی خواهند داشت (نیازآذری، ۱۳۹۳). اگر امکانات، تسهیلات و برنامه‌ریزی‌های دقیق و متناسب آموزشی بتوانند حس کنجکاوی فراگیران را تحریک کنند و آنها را به سوی خود جذب نماید، این محیط برای آنها نشاط آور و شاداب خواهد بود (فاضلیان و عظیمی، ۱۳۹۵). بنابراین لازم است والدین و مربیان و همه دست اندرکاران آموزش و پرورش با همکاری و تعامل، تلاش خود را بکار گیرند تا مراکز آموزشی را به محیط‌هایی با نشاط و جذاب برای دانش‌آموزان تبدیل کنند تا پیشرفت تحصیلی آنها ارتقاء یابد (نیازآذری، ۱۳۹۳). برای دستیابی به تحقق آرمان های مربوط به شاداب‌سازی مدارس برای دانش‌آموزان، باید تحولات جدی در نگرش مدیران و مسؤولان نظام آموزش و پرورش و برنامه‌ریزی‌های آموزشی مطابق با استانداردهای جهانی ایجاد نمود که این نیازمند ابزاری جهت سنجش میزان شادی در مدارس می باشد.

از سوی دیگر، مدرسه نقش مهمی در تضمین شادی کودکان و شاد بزرگ شدن آنان دارد (نگوئن[9]، ۲۰۱۹). همانطور که مشخص است کودکان بیشتر وقت خود را در مدرسه می گذرانند و به همین دلیل تجربیات آنها در زیر سقف مدرسه مستقیماً بر زندگی روزمره آنها تأثیر می گذارد (میلر، ضیائیان و استرمن[10]، ۲۰۱۸). اهداف اصلی سیستم آموزشی ملی ایران، آماده کردن دانش آموزان برای زندگی سالم و شاد، تجهیز آنها به دانش، مهارت ها، ارزش ها، نگرش ها، رفتارها و عاداتی است که آنها را قادر می سازد افراد و شهروندان خوبی باشند (آقابیگی و آقابیگی، ۱۳۹۹). بر این اساس، مدرسه کمک‌های مهمی برای ارائه دانش و مهارت‌های اساسی کودکان و همچنین حصول اطمینان از رشد آنها به‌عنوان افرادی شاد دارد (مسکوویتس و دوائل[11]، ۲۰۲۱). باز هم وقتی به برنامه درسی دوره ابتدایی نگاه می کنیم، مشاهده می شود که اقداماتی برای افزایش سطح شادی دانش آموزان انجام شده و پیشنهاداتی در برنامه ها ارائه می شود. در واقع، در چشم انداز برنامه درسی هدف، پرورش افراد شاد است و مشاهده می شود که دستاوردهای زیادی در ارتباط با مفهوم شادی وجود دارد (افلاکی فرد و بزم، ۱۳۹۷).

با توجه به همه این موارد می توان گفت یکی از اهداف اصلی که باید برای دانش آموزان به ویژه در مقطع ابتدایی در نظر گرفته شود، «پرورش آنها به عنوان افراد شاد» است. در نظام آموزشی که بر آوردن افراد شاد به جامعه تاکید شده است، این موضوع بسیار مهم و ضروری است که کودکانی که در مقطع ابتدایی تحصیل می کنند از شادی چه درکی دارند. در نتیجه این ضرورت، ابزار اندازه گیری برای تعیین وضعیت شادکامی دانش آموزان دبستانی در مدرسه مورد نیاز بود، اما چنین مقیاسی در ادبیات پژوهشی یافت نشد. این پژوهش در نتیجه نیازهای ایجاد شده برای پرکردن خلأ ادبیات پژوهشی و تعیین میزان شادکامی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی در مدرسه ایجاد شد. هنگامی که ادبیات پژوهشی مورد بررسی قرار می گیرد، محققان به طور کلی به رضایت از زندگی اشاره می کنند که بر بعد شناختی شادی تاکید می کند (سولدو، رایلی و شفر[12]، ۲۰۰۶؛ گوندوگان[13] و همکاران، ۲۰۰۷؛ گیلمن[14]، ۲۰۰۱؛ چیویتچی، ۲۰۰۹؛ دانیلسن[15] و

1. Gündoğan & Akar
2. Elihami
3. Livingston
4. Baldwin
5. Fegert
6. Dai & Chu
7. Zhang
8. Fino
9. Nguyen
10. Miller, Ziaian & Esterman
11. Moskowitz & Dewaele
12. Suldo, Riley & Shaffer
13. Gündoğar
14. Gilman
15. Danielsen

همکاران، ۲۰۱۰). علاوه بر این، مطالعاتی برای تعیین سطوح شادکامی دانش‌آموزان در سطوح مختلف تحصیلی انجام شده است (اوزدمیر و کوروکلو[1]، ۲۰۱۳؛ آکسوی و گونگور آیتار[2]، ۲۰۱۷؛ دمیر و مورات[3]، ۲۰۱۷). علاوه بر خارج کشور در داخل کشور نیز تحقیقاتی در خصوص شادکامی آکسفورد در دانش آموزان دبیرستانی انجام شده است (هومن و همکاران، ۱۳۹۱).

اگرچه چند مقیاس با حمایت تجربی وجود دارد که ابعاد مختلف شادکامی (به عنوان مثال، پرسش‌نامه شادکامی آکسفورد در دانشجویان دانشگاه‌ها؛ عابدینی و همکاران، ۱۳۸۵؛ نجفی و همکاران، ۱۳۹۱) می‌سنجند؛ با این حال، یک مقیاس جامع در مورد شادی در مدارس ابتدایی که مورد توجه گسترده‌ای قرار گرفته است، مقیاس شادکامی در مدرسه گوندوغان و آکار[4] (۲۰۱۹) است. این مقیاس یک ابزار ۹ گویه‌ای است که سطوح مدرسه شاد را در مقیاس سه درجه‌ای از ۱ (هرگز)، ۲ (گاهی) و ۳ (همیشه) در دو حوزه شادی در مدرسه و نارضایتی در مدرسه می‌سنجد. از مجموع نمره دو خرده مقیاس آزمون، نمره کل فرد برای شادی در مدرسه محاسبه می‌شود. نمره بیشتر در هر یک از خرده مقیاس‌ها و کل مقیاس، نشانه میزان شادابی در مدرسه است. پایایی بازآزمایی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس مدرسه شاد شامل همسانی درونی در نمونه‌های بالینی و غیربالینی در پژوهش‌های خارجی تأیید شده است (گوندوغان و آکار[5]، ۲۰۱۹؛ فینو[6] و همکاران، ۲۰۱۹). علاوه بر این، برای اینکه یک مقیاس، کاربرد بالینی و تحقیقاتی گسترده داشته باشد، باید مختصر باشد (بیوربرگ و همکاران، ۲۰۱۶). در واقع، با توجه به محدودیت زمانی و منابع متخصصان بالینی حوزه روان‌شناسی، صرفاً مقیاس‌هایی که مختصر هستند و می‌توانند به راحتی در ارزیابی‌ها یا در طول جلساتِ در حال اجرا گنجانده شوند به احتمال زیاد مورد استفاده قرار می‌گیرد (بیوربرگ و همکاران، ۲۰۱۶). با این توصیف، نسخه ۹ سؤالی این پرسشنامه بخصوص در مقطع ابتدایی تاکنون در ایران بررسی نشده است؛ بنابراین هدف پژوهش حاضر، بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه مدرسه شاد در دانش‌آموزان مقطع ابتدایی بود.

روش

این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش‌شناسی در زمره پژوهش‌های توصیفی از نوع همبستگی قرار دارد. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش‌آموزان مقطع ابتدایی ناحیه ۱ آموزش و پرورش شهر اردبیل در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ به تعداد ۳۰۶۸۷ دانش‌آموز بود. نمونه آماری پژوهش شامل ۳۸۰ دانش‌آموز بودند که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله ای انتخاب شدند؛ به این صورت که ابتدا کل ناحیه ۱ اردبیل ۶ مدرسه و از هر مدرسه ۳ کلاس به صورت تصادفی انتخاب و پرسشنامه تحقیق در بین دانش‌آموزان پخش گردید . برای تعیین نمونه مورد نیاز با توجه به روش تعیین حجم نمونه در پژوهش‌های غیرآزمایشی، تعداد نمونه مورد نیاز با استفاده از فرمول کوکران به دست آمد که نمونه مورد نظر ۳۸۰ نفر تعیین شد. برای اطمینان از برگشت‌پذیری پرسشنامه‌ها ۴۰۰ پرسشنامه بین نمونه آماری پخش گردید که از این میان ۳۸۰ پرسشنامه به دست آمد؛ بنابراین نمونه نهایی شامل ۳۸۰ نفر بود. ملاک ورود برای شرکت در پژوهش عبارت بودند از: الف) رضایت داوطلب برای شرکت در پژوهش؛ ب) تحصیل در مقطع ابتدایی و ملاک خروج شامل عدم تکمیل پرسشنامه پس از دریافت آن و داده‌های مفقودی[7] بالای ۲۰ سؤال بود. برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده شد:

مقیاس مدرسه شاد: این ابزار شامل ۹ گویه[8] است که توسط گوندوغان و آکار (۲۰۱۹) تدوین شد. برای امتیازبندی هر گویه بر اساس طیف ۳ درجه‌ای لیکرت، بین ۱ تا ۳ (۱ (هرگز)، ۲ (گاهی) و ۳ (همیشه)) به هر گویه تعلق می‌گیرد. این مقیاس از ۲ عامل اصلی شادی در مدرسه و نارضایتی در مدرسه تشکیل شده است. گویه‌های ۱ تا ۴ مربوط به شادی در مدرسه، گویه‌های ۵ تا ۹ مربوط به نارضایتی در مدرسه هستند. همسانی درونی این پرسشنامه در پژوهش گوندوغان و آکار (۲۰۱۹)، به روش آلفای کرونباخ برای بعد شادی در مدرسه ۰/۶۸، نارضایتی در مدرسه ۰/۷۱ و برای کل مقیاس ۰/۷۶ به دست آمد و همچنین پایایی این پرسشنامه به روش بازآزمایی ۰/۷۹ گزارش شد (گوندوغان و آکار، ۲۰۱۹). علاوه بر این، روایی همزمان این مقیاس بر اساس همبستگی این پرسشنامه با پرسشنامه افسردگی، اضطراب و استرس[9] (DASS-21) ۰/۵۳ و با پرسشنامه شادکامی آکسفورد (آرجیل، مارتین و کراسلند[10]، ۱۹۸۹) ۰/۴۹ به دست آمده است. روایی و پایایی این پرسشنامه در ایران برای اولین در این پژوهش انجام شده است و در ادامه نتایج آن گزارش می‌شود.

مقیاس افسردگی، اضطراب و استرس (DASS-21): این مقیاس یک آزمون ۲۱ سؤالی است که توسط لویباند و لویباند[11] (۲۰۰۲) تدوین شده و علائم افسردگی، اضطراب و استرس را در مقیاس چهار درجه‌ای از نمره ۰ تا ۳ می‌سنجد. این آزمون از سه خرده مقیاس افسردگی، اضطراب و استرس تشکیل شده است. نمره فرد در هر مقیاس بر حسب هفت گویه مختص آن مقیاس سنجیده می‌شود. این مقیاس یکی از ابزارهای معتبر برای سنجش نشانه‌های عواطف منفی قلمداد می‌شود و پایایی و روایی آن در پژوهش‌های متعدد تأیید شده است (بشارت، ۱۳۸۴؛ لویباند و لویباند، ۲۰۰۲). بشارت (۱۳۸۴) ضریب آلفای کرونباخ مقیاس افسردگی، اضطراب و استرس را برای نمره نمونه‌هایی از جمعیت عمومی (n=۲۷۸) از ۰/۸۵ تا ۰/۹۳ و بالینی (n=۱۹۴) از ۰/۸۳ تا ۰/۹۱ گزارش کرده است که نشان‌دهنده همسانی درونی خوب این مقیاس است.همچنین، ضرایب همبستگی بین نمره‌های تعدادی از جمعیت عمومی (n=۷۷) و بالینی (n=۶۵) در دو نوبت با فاصله دو تا چهار هفته برای سنجش پایایی بازآزمایی به ترتیب r ۰/۷۹

1. Özdemir & Koruklu
2. Aksoy & Güngör Aytar
3. Demir & Murat
4. Gündoğan & Akar
5. Gündoğan & Akar
6. Fino
7. Missing
8. Statement
9. Depression Anxiety Stress Scales (DASS)
10. Argyle, Martin & Crosland
11. Lovibond & Lovibond

=و ۰/۷۵ = r محاسبه شد (بشارت، ۱۳۸۴). در این پژوهش، از این مقیاس به منظور بررسی روایی همگرا و تشخیصی (افتراقی) پرسشنامه مدرسه شاد استفاده شد.

پرسشنامه شادکامی آکسفورد (OHI)[1]: این پرسشنامه در سال ۱۹۸۹ توسط آرجیل، مارتین و کراسلند ساخته شد.. پرسشنامه شادکامی آکسفورد (OHI) دارای ۲۹ گویه است که هر گویه شامل ۴ عبارت است که عبارت اول نمره صفر، عبارت دوم نمره ۱، عبارت سوم نمره ۲ و عبارت چهارم نمره ۳ می‌گیرد. در نهایت فرد نمره‌ای بین ۰ تا ۸۷ به دست می‌آورد که نمره بالاتر نشانه شادکامی بیشتر است. به منظور بررسی اعتبار و روایی فهرست شادکامی اکسفورد، آرجیل (۲۰۰۱) نمونه ای متشکل از ۱۴۲ مرد و ۲۲۷ زن ایرانی ، ۱۸ تا ۵۳ سال میانگین ۲۵ فهرست شادکامی اکسفورد ، پرسشنامه شخصیتی آیزنک ، و فهرست افسردگی بک ، را تکمیل کردند. بررسی همسانی درونی فهرست شادکامی آکسفورد نشان داد که تمام ۲۹ گزاره این فهرست با نمره کل همبستگی بالایی داشتند. آلفای کرونباخ برای کل فهرست برابر با ۰/۹۱ بود. همبستگی پیرسون بین فهرست شادکامی آکسفورد با فهرست افسردگی بک و زیر مقیاس های برون گرایی و نوروزگرایی EPQ به ترتیب برابر با ۰/۴۸-، ۰/۴۵ و ۰/۳۹- بود که روایی هم گرا و واگرای فهرست شادکامی آکسفورد را تایید کرد. نتایج تحلیل عاملی با استخراج ۵ عامل رضایت از زندگی، عزت نفس، بهزیستی فاعلی، رضایت خاطر و خلق مثبت توانستند با ارزش ویژه بزرگتر از ۱ در مجموع ۴۹/۷ درصد واریانس کل را تبیین کنند (آرجیل، مارتین و کراسلند، ۱۹۸۹). میانگین نمرات آزمودنی های ایرانی در فهرست شادکامی اکسفورد(۴۲/۰۷) با یافته های پژوهش آرجیل (m=6/35) متفاوت بود.

روش اجرا

پس از ترجمه فارسی نسخه ۹ سؤالی پرسشنامه مدرسه شاد، نسخه ترجمه شده ابتدا با همکاری یکی از متخصصان روانشناسی و علوم تربیتی بررسی و اصلاح شد، سپس برای اطمینان بیشتر در مورد صحت ترجمه و مطابقت دو نسخه انگلیسی و فارسی، در اختیار دو نفر از متخصصان زبان انگلیسی قرار داده شد تا با استفاده از روش ترجمه معکوس[2] آن را به فارسی برگردانند. بدین ترتیب، پس از چند مرحله بررسی، بازبینی و اعمال تغییرات و اصلاحات و تأیید نهایی، بررسی پایایی و روایی فارسی نسخه ۹ سؤالی پرسشنامه مدرسه شاد در پژوهش حاضر آغاز گردید.

پس اتمام مراحل مربوط به ترجمه پرسشنامه و تأیید آن، بعد از اخذ مجوز و کسب اجازه از آموزش و پروش، با مراجعه به ۶ مدرسه مقطع ابتدایی ناحیه یک اردبیل توضیحات لازم به مدیران مدارس منتخب ارائه و مشارکت آنها برای پژوهش جلب شد. سپس، نسخه ۹ گویه‌ای پرسشنامه مدرسه شاد، مقیاس افسردگی اضطراب استرس و پرسشنامه شادکامی آکسفورد (OHI) به آنها ارائه شد تا در مورد دانش‌آموزان در کلاس‌ها اجرا کنند. تعداد ۲۰ شرکت‌کننده به دلیل پاسخ ناقص به مقیاس‌ها از تحلیل‌های آماری کنار گذاشته شدند و بدین ترتیب نمونه پژوهش به ۳۸۰ دانش آموز تقلیل یافت.

به منظور تحلیل داده‌ها از روش تحلیل عاملی تائیدی (برای بررسی روایی سازه مشترک جامعه ایرانی با جامعه اصلی پرسشنامه) با استفاده از نرم‌افزار LISREL 8.8 و ضرایب همبستگی پیرسون (برای به دست آوردن روایی همگرا) با استفاده از نرم‌افزار $Spss_{22}$ استفاده شد.

نتایج

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار مقیاس مدرسه شاد و خرده مقیاس‌های آن

متغیرها	میانگین	انحراف معیار
مدرسه شاد	۲/۹	۵/۸۳
شادی در مدرسه	۳/۱	۴/۶۳
نارضایتی در مدرسه	۳/۲	۲/۵۴

همان‌طوری که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، میانگین و انحراف معیار مقیاس مدرسه شاد در خرده مقیاس شادی در مدرسه و نارضایتی در مدرسه به ترتیب برابر با ۳/۱±۴/۶۳ و ۳/۲±۲/۵۴ به دست آمد. همچنین میانگین و انحراف معیار نمره کلی مدرسه شاد ۲/۹±۵/۸۳ به دست آمد.

جدول ۲: ماتریس همبستگی نمره کلی مدرسه شاد و خرده مقیاس‌های آن

متغیرها	مدرسه شاد	شادی در مدرسه	نارضایتی در مدرسه
مدرسه شاد	۱		
شادی در مدرسه	۰/۶۰۸	۱	
نارضایتی در مدرسه	-۰/۵۴۲	-۰/۴۸۹	۱

جهت بررسی روایی سازه و میزان انسجام درونی پرسش‌نامه مدرسه شاد با خرده مقیاس‌های آن، ضرایب همبستگی بین خرده مقیاس‌ها و نمره کل مورد محاسبه قرار گرفت همان‌گونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود تمام خرده مقیاس‌ها با نمره کلی مدرسه شاد رابطه معناداری دارند. همچنین خرده مقیاس‌ها نیز دو به دو رابطه معناداری با یکدیگر دارند. در مجموع، الگوی ضرایب همبستگی بین خرده مقیاس‌ها در جدول ۲ نشان می‌دهد که روابط درونی خوبی بین خرده مقیاس‌ها وجود دارد.

جدول ۳: همبستگی مدرسه شاد و خرده مقیاس‌های آن با افسردگی، اضطراب و استرس و شادکامی آکسفورد

متغیرها	افسردگی	اضطراب	استرس	شادکامی
مدرسه شاد	-۰/۵۴	-۰/۵۲	-۰/۶۳	۰/۷۱
شادی در مدرسه	-۰/۵۸	-۰/۶۰	-۰/۵۲	۰/۶۸
نارضایتی در مدرسه	۰/۴۸	۰/۳۹	۰/۵۱	-۰/۴۴

همان‌گونه که در جدول ۳ مشاهده می‌شود نمره کلی مدرسه شاد با افسردگی(r=-۰/۵۴, P<۰/۰۰۱)، اضطراب (r=-۰/۵۲, P<۰/۰۰۱) و استرس(r=-۰/۶۳, P<۰/۰۰۱) رابطه معکوس و معنادار و با شادکامی آکسفورد رابطه مثبت (r=۰/۷۱, P<۰/۰۰۱) معنادار دارد. به‌عبارت‌دیگر، با افزایش مدرسه شاد به همان میزان افسردگی، اضطراب و استرس کاهش می‌یابد. از

1. Oxford Happiness Inventory
2. Back translation

سوی دیگر، با افزایش مدرسه شاد به همان میزان شادکامی در مقیاس آکسفورد افزایش می‌یابد. همچنین، خرده مقیاس شادی در مدرسه به طور معناداری با افسردگی، اضطراب و استرس رابطه معکوس دارند (P<۰/۰۰۱) و خرده مقیاس نارضایتی در مدرسه به طور معناداری با افسردگی، اضطراب و استرس رابطه مثبت دارند (P<۰/۰۰۱). همچنین خرده مقیاس شادی در مدرسه به طور معناداری با شادکامی رابطه مثبت دارند (P<۰/۰۰۱) و خرده مقیاس نارضایتی در مدرسه به طور معناداری با شادکامی رابطه معکوس دارند (P<۰/۰۰۱).

جدول ۴: مقادیر استاندارد شده لامبدا y و معناداری آن‌ها در الگوی اندازه‌گیری مدرسه شاد

ردیف	گویه	y λ شادی در مدرسه	y λ نارضایتی در مدرسه
۱	من نمی توانم صبر کنم تا مدرسه باز شود.	۰/۵۳ (۹/۴۹)	-
۲	در من می خواهم تعطیلات هر چه زودتر تمام شود، مدرسه شروع شود.	۰/۶۱ (۱۱/۲۳)	-
۳	من می خواهم همیشه در مدرسه باشم.	۰/۴۹ (۸/۵۷)	-
۴	در درس ها احساس خوشحالی می کنم.	۰/۵۸ (۱۰/۸۴)	-
۵	من در مدرسه احساس بدی دارم.	-	۰/۶۶ (۱۴/۵۸)
۶	مدرسه مکانی خسته کننده و ناراحت کننده است.	-	۰/۷۲ (۱۶/۴۴)
۷	وقتی وقتی در مدرسه هستم رویای رفتن به خانه را دارم.	-	۰/۵۸ (۱۱/۳۲)
۸	حتی فکر رفتن به مدرسه هم مرا بدبخت می کند.	-	۰/۶۳ (۱۳/۰۲)
۹	من در مدرسه احساس ناراحتی می کنم.	-	۰/۵۹ (۱۲/۷۴)

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، تمام ضرایب لامبدای y مقادیر بالایی دارند. آزمون معناداری تی نشان می‌دهد که تمامی ضرایب مسیر با بارهای عاملی به دست آمده معنادار هستند. بالاترین ۸۷ شادی در مدرسه به سمت سؤال ۲، (۰/۶۱) و کوچکترین ۸۷ شادی در مدرسه به سمت سؤال ۳، (۰/۴۹) است. بالاترین ۸۷ نارضایتی در مدرسه به سمت سؤال ۶، (۰/۷۲) و کوچکترین ۸۷ نارضایتی در مدرسه به سمت سؤال ۷، (۰/۵۸) است.

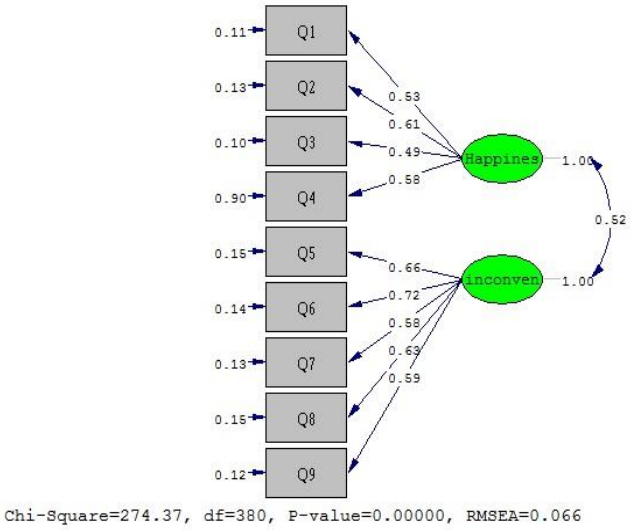

شکل ۱: نمودار مسیر برآورده شده برای پرسش‌نامه مدرسه شاد (مقادیر استاندارد شده)

تذکر: Hspiness = شادی در مدرسه، Inconven = نارضایتی در مدرسه

مطابق شکل ۱، نتایج بارهای عاملی تحلیل عاملی تائیدی ارائه شده است. ماتریس بارهای عاملی موجود در شکل ۱ نشان می‌دهد که تمام بارهای عاملی استخراج شده بالاتر از ۰/۳ هستند و توزیع ماده‌ها در خرده مقیاس‌ها با آزمون اصلی مطابقت دارد.

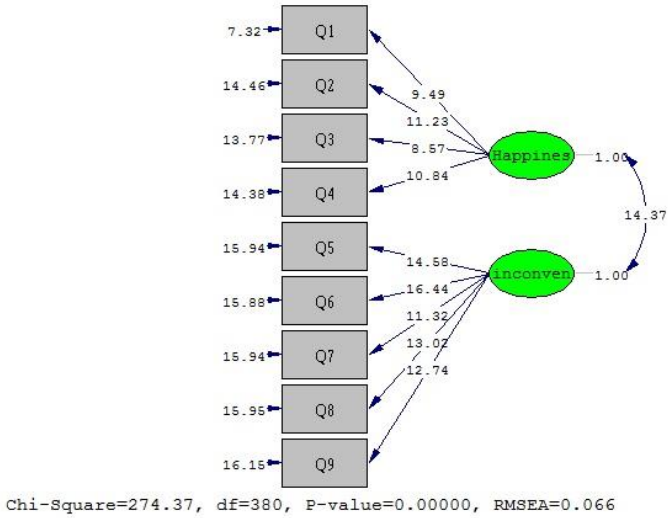

شکل ۲: نمودار مسیر برآورده شده برای مدرسه شاد (مقادیر معناداری)

جدول ۵: ضرایب آلفای کرونباخ و بازآزمایی پرسشنامه مدرسه شاد و مؤلفه‌های آن

متغیر	آلفای کرونباخ	ضریب بازآزمایی
مدرسه شاد	۰/۸۱	۰/۷۴
شادی در مدرسه	۰/۸۶	۰/۷۰
نارضایتی در مدرسه	۰/۸۰	۰/۷۴

به منظور بررسی همسانی درونی پرسش‌نامه، آلفای کرونباخ محاسبه شد. بر اساس نتایج مندرج در جدول ۵، ضرایب آلفای کرونباخ پرسشنامه مدرسه شاد برای کل مقیاس ۰/۸۱ و برای خرده مقیاس‌های شادی در مدرسه و نارضایتی در مدرسه به ترتیب ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۶ و ۰/۸۰ به دست آمد. همچنین، ضریب بازآزمایی پرسشنامه مدرسه شاد با فاصله چهار هفته برای کل مقیاس ۰/۷۴ و برای خرده مقیاس‌های شادی در مدرسه و نارضایتی در مدرسه به ترتیب ۰/۷۰ و ۰/۷۴ به دست آمد. در مجموع نتایج جدول مذکور نشان می‌دهد که ضرایب آلفای کرونباخ و بازآزمایی به دست آمده برای کل مقیاس خرده مقیاس‌های آن از نظر روان‌سنجی مطلوب هستند.

بحث و نتیجه گیری

شادی به عنوان یک حالت عاطفی، مفهومی است که اطلاعاتی در مورد چگونگی زندگی یک فرد می دهد. در زمینه زندگی آموزشی، شادی یا ناراحتی کودک می تواند مستقیماً بر نگرش او نسبت به مدرسه، معلم، درس و رشد تحصیلی تأثیر بگذارد. بنابراین، تعیین میزان شادکامی کودک در مدرسه، اطلاعات مهمی را در اختیار معلم و خانواده از نظر داشتن یک زندگی آموزشی مؤثر قرار می دهد. هنگامی که ادبیات بررسی می شود، مشاهده می شود که مقیاس های مربوط به شادی یا بهزیستی ذهنی وجود دارد که این مقیاس ها را می توان به طور کلی در مطالعات انجام شده بر روی نوجوانان (اریلماز[1]، ۲۰۰۹) و بزرگسالان (دوگان و آکینجی کوتوک[2]، ۲۰۱۱؛ توزگل دوست[3]، ۲۰۰۵) استفاده کرد. در این مرحله، فقدان مطالعه توسعه مقیاس برای تعیین وضعیت شادکامی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی، نقطه شروع این پژوهش را تشکیل می‌دهد. بنابراین هدف این پژوهش، بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه مدرسه شاد در دانش‌آموزان مدارس ابتدایی بود. بر این اساس در نتیجه این پژوهش مقیاسی شامل ۹ گویه و دو بعدی به دست آمد که برای تهیه مقیاسی روا و پایا که بتوان از آن برای تعیین میزان شادکامی دانش آموزان دبستانی در مدرسه استفاده کرد، انجام شد. به منظور بررسی روایی سازه، نتایج تحلیل عاملی تائیدی نشان داد که ۹ سؤال، دارای بار عاملی بالا با ۲ مؤلفه شادی در مدرسه و نارضایتی در مدرسه است. این یافته با نتایج پژوهش آکسوی و گونگور آیتار (۲۰۱۷) مبنی بر دو عاملی بودن این مقیاس همسو است. به عبارت دیگر، یافته‌های تحلیل عاملی تأییدی نشان داد که داده‌ها با یک مدل دو عاملی برازش مناسب دارد که این یافته با نتایج قبلی همسو بود. همسانی درونی گویه‌های خرده مقیاس‌های پرسشنامه مدرسه شاد بر حسب ضرایب آلفای کرونباخ محاسبه شد و مورد تأیید قرار گرفت. این یافته نیز با نتایج پژوهش گوندوغان و آکار (۲۰۱۹) همسو است. پایایی بازآزمایی پرسشنامه نیز برحسب محاسبه ضرایب همبستگی بین نمره‌های آزمودنی‌ها با فاصله چهار هفته برای خرده مقیاس‌های شادی در مدرسه و نارضایتی در مدرسه در سطح P< /۰۰۱ معنادار محاسبه شد. این ضرایب نشان‌دهنده پایایی بازآزمایی رضایت‌بخش پرسشنامه مدرسه شاد است. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های قبلی در مورد ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه مدرسه شاد (گوندوغان و آکار، ۲۰۱۹) همسو است.

روایی همگرا و تشخیصی (افتراقی) پرسشنامه مدرشه شاد از طریق اجرای همزمان پرسشنامه شادکامی آکسفورد (OHI) و مقیاس افسردگی، اضطراب و استرس (DASS-21) در مورد آزمودنی‌ها محاسبه شد. ضرایب همبستگی نمره‌های آزمودنی‌ها در خرده مقیاس‌های دوگانه پرسشنامه مدرسه شاد با شاخص‌های افسردگی، اضطراب، استرس معنادار بود. به عبارت دیگر، با افزایش شادی در مدرسه، افسردگی، اضطراب و استرس آنها کاهش می‌یابد و با افزایش نارضایتی در مدرسه، افسردگی، اضطراب و استرس آنها افزایش می‌یابد. این نتایج همسو با پژوهش‌های فینو و همکاران (۲۰۱۹)، نجفی و همکاران (۱۳۹۱)، اوزدمیر و کوروکلو (۲۰۱۳) و آکسوی و گونگور آیتار (۲۰۱۷) است. شواهد پژوهشی حاکی از آن است که مدرسه شاد در کاهش علائم استرس، اضطراب و افسردگی با تغییر فرآیندهای هیجانی و شناختی افراد تأثیرگذار است (گلداین و گروس[4]، ۲۰۱۰).

همچنین ضرایب همبستگی مدرسه شاد با شادکامی آکسفورد در مولفه شادی در مدرسه مثبت و در مولفه نارضایتی در مدرسه منفی و معنادار بود؛ به عبارت دیگر، با افزایش شادی در مدرسه به همان میزان مقیاس شادکامی آکسفورد در دانش‌آموزان افزایش می‌یابد و با افزایش نارضایتی در مدرسه به همان میزان مقیاس شادکامی آکسفورد در دانش‌آموزان کاهش می‌یابد. این نتایج همسو با پژوهش‌های فگرت (۲۰۲۰)، دای و چو (۲۰۱۸) و لیوینگستون و همکاران (۲۰۲۲) است. بر اساس این نتایج، پرسشنامه مدرسه شاد از روایی کافی برخوردار است.

در مجموع نتایج حاصل از تحلیل عاملی تأییدی نشان داد نسخه مدرسه شاد از ۹ گویه و ۲ عامل تشکیل شده است. اگرچه مقیاس شادکامی آکسفورد به طور گسترده‌ای مورد استفاده قرار می‌گیرد، با این حال، پژوهشی در رابطه با سنجش ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه ۹ سؤالی آن در حوزه دانش اموزان ابتدایی وجود ندارد؛ اما ساختار عاملی که توسط گوندوغان و آکار (۲۰۱۹) گزارش شده مشابه یافته‌های پژوهش حاضر است. پس از بررسی ساختار ابزار با استفاده از تحلیل عاملی، مدل تأییدی آن نیز مورد بررسی قرار گرفت. شاخص‌های برازش به دست آمده نشان داد که مدل مورد نظر مورد تأیید قرار می‌گیرد. با توجه به اینکه یکی از روش‌های بررسی روایی سازه، استفاده از تحلیل عاملی است، در نتیجه می‌توان بیان کرد که با توجه به تأیید عامل‌های نسخه مدرسه شاد، این ابزار واجد روایی سازه است.

با این حال، نتایج پژوهش حاضر در تأیید پایایی و روایی نسخه ۹ گویه‌ای پرسشنامه مدرسه شاد با محدودیت‌های خاص مقدماتی بودن این مشخصه‌ها همراه است. این محدودیت‌ها، به ویژه در حوزه بررسی انواع روایی یک مقیاس که فرایندی مستمر است، بیشتر آشکار می‌گردد. پژوهش حاضر بر روی دانش‌آموزان ابتدایی ناحیه ۱ آموزش و پرورش شهر اردبیل اجرا

1. Eryılmaz
2. Doğan & Akıncı Çötok
3. Tuzgöl Dost
4. Goldin & Gross

شد. لذا پیشنهاد می‌شود به منظور تکمیل روند اعتباریابی نسخه ۹ سؤالی پرسشنامه مدرسه شاد پژوهش‌های متعددی در سایر مناطق جغرافیایی کشور انجام شود. علاوه بر این، پژوهش‌های مربوط به ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه ۹ سؤالی پرسشنامه مدرسه شاد در مورد نمونه‌های مختلف بهنجار و بالینی نیز گام‌های دیگری است که باید برداشته شوند تا بتوان مقدمات لازم برای هنجاریابی نسخه ۹ سؤالی پرسشنامه مدرسه شاد را به عنوان فرایندی متمایز از اعتباریابی، در آینده فراهم خواهد ساخت.

منابع

ارزانی، نیما؛ درویشی، حمید و زاعیان، مصیب (۱۳۹۴). بررسی عوامل شاداب سازی مدارس بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، *روانشناسی تربیتی*، ۲۳، ۸۷-۹۸.

اسدیان، سیروس (۱۳۹۷). تاثیر فضای شاد و خنثی کلاس درس بر نگرش دانش آموزان به برنامه درسی آموزش ریاضیات .*پژوهش‌های برنامه درسی، ۸(۱)، ۸۵-۱۰۳.*

افلاکی فرد، حسین و بزم، قاسم (۱۳۹۷). تاثیر گذاری فضای آموزشی در شادی و یاد گیری دانش آموزان، *دستاوردهای نوین در مطالعات علوم انسانی، ۱*(۲): ۴۳-۵۷.

آقابیگی، اکبر و آقابیگی، فرامرز (۱۳۹۹). حقوق شهروندی و ضرورت آموزش آن؛ نقش معلم و نظام آموزشی در آموزش حقوق شهروندی، *مطالعات حقوق شهروندی، ۶*(۳)، ۳۹۹-۴۱۷.

بشارت، محمدعلی (۱۳۸۴). بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس افسردگی اضطراب استرس (DASS-۲۱) در نمونه‌های بالینی و جمعیت عمومی. *گزارش پژوهشی*، دانشگاه تهران.

دوستی، وحید و کاویانی، الهام (۱۳۹۸). شناسایی عوامل تکنولوژیکی موثر بر شاداب سازی مدارس در شهرستان سرپل ذهاب. *فصلنامه روان شناسی تربیتی، ۱۵*(۵۲)، ۱۸۳-۲۰۱.

عابدی، محمدرضا؛ میرشاه‌جعفری، ابراهیم و لیاقتدار، محمدجواد (۱۳۸۵). هنجاریابی پرسش‌نامه شادکامی آکسفورد در دانشجویان دانشگاه‌های اصفهان، *مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران، ۱۲* (۲) :۱۰۰-۹۵.

علی هومن، حیدر؛ وطن خواه، حمیدرضا و درستکار، ساناز (۱۳۹۱). بررسی عملی بودن، اعتبار و روایی تست تجدید نظر شده شادکامی، *فصلنامه تحقیقات روانشناختی*، ۴(۱۵)، ۲۹-۱۵.

فاضلیان، پوراندخت و عظیمی، صابر (۱۳۹۵). بررسی دیدگاه معلمان در مورد چگونگی شاداب سازی مدارس با توجه به استانداردهای کالبدی طراحی فضاهای آموزشی، *نشریه پژوهش‌های تربیتی، ۱*(۲۹): ۴۱-۶۱.

نجفی، محمود؛ دهشیری، غلامرضا؛ دبیری، سولماز؛ شیخی، منصوره و جعفری، نصرت (۱۳۹۱). خصوصیات روان‌سنجی نسخهٔ فارسی پرسشنامهٔ شادکامی آکسفورد در دانشجویان، *فصلنامه اندازه گیری تربیتی*، ۳(۱۰)، ۵۵-۷۴.

نیاز آذری، کیومرث. (۱۳۹۳). بررسی تأثیر شادابی و نشاط در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه شهرستان ساری. *دو فصلنامه مطالعات برنامه ریزی آموزشی*، ۲(۳)، ۵۷-۳۵.

Aksoy, A. B. ve Güngör Aytar, A. (2017). Üniversite öğrencilerinin mutluluk ve alçakgönüllülük düzeylerinin bazı değişkenlere göre *incelenmesi*. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 25*(3), 1123-1137.

Argyle, M., Martin, M., R., & Crossland, J. (1989). Happiness as a function of personality and social encounters. In J. P. Forgas & R. J. M. Innes (Eds.). Recent advances in social psychology: An international perspective. (p.p. 189- 203). *North Holand: Elsevier*.

Baldwin, J. R., Caspi, A., Meehan, A. J., Ambler, A., Arseneault, L., Fisher, H. L., ... & Danese, A. (2021). Population vs individual prediction of poor health from results of adverse childhood experiences screening. *JAMA pediatrics*, *175*(4), 385-393.

Bjureberg, J., Ljótsson, B., Tull, M. T., Hedman, E., Sahlin, H., Lundh, L. G., ... & Gratz, K. L. (2016). Development and validation of a brief version of the difficulties in emotion regulation scale: the DERS-16. *Journal of psychopathology and behavioral assessment*, *38*(2), 284-296. 10.1007/s10862-015-9514-x

Çivitçi, A. (2009). İlköğretim öğrencilerinde yaşam doyumu: Bazı kişisel ve ailesel özelliklerin rolü. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *22*(1), 29-52.

Dai, Q., & Chu, R. X. (2018). Anxiety, happiness and self-esteem of western Chinese left-behind children. *Child abuse & neglect*, *86*, 403-413.

Danielsen, A. G.; Samdal, O; Hetland, J. & Wold, B. (2010). School-related social support and students' perceived life satisfaction. *The Journal of Educational Research*, *102*(4), 303-320.

Demir, R. Ve Murat, M. (2017). Öğretmen adaylarının mutluluk, iyimserlik, yaşam anlamı ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 7*(13), 347-378.

Doğan, T. ve Akıncı Çötok, N. (2001). Oxford mutluluk ölçeği kısa formunun Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4*(36), 165-172.

Elihami, E. (2022). Supporting about 'education'in elementary School: A review of literature. *Mahaguru: Jurnal Pendidikan Guru Sekolah Dasar*, *3*(1), 42-48.

Eryılmaz, A. (2009). Ergen öznel iyi oluş ölçeğinin geliştirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 7*(4), 975-989.

Fegert, J. M., Vitiello, B., Plener, P. L., & Clemens, V. (2020). Challenges and burden of the Coronavirus 2019 (COVID-19) pandemic for child and adolescent mental health: a narrative review to highlight clinical and research needs in the acute phase and the long return to normality. *Child and adolescent psychiatry and mental health*, *14*(1), 1-11.

Fino, E., Di Campli, S., Patrignani, G., & Mazzetti, M. (2019). The modulating role of gender and aggression in emotional reactions of nursing students: A cross-sectional study. *Journal of Advanced Nursing*, *75*(7), 1462-1472.

Gilman, R. (2001). The relationship between life satisfaction, social ınterest, and frequency of extracurricular activities among adolescent students. *Journal Of Youth And Adolescence*, *30*(6), 749–767.

Goldin, P. R., & Gross, J. J. (2010). Effects of mindfulness-based stress reduction (MBSR) on emotion regulation in social anxiety disorder. *Emotion*, *10*(1), 83-91. https://doi.org/10.1037/a0018441

Gündoğan, A., & Cüneyit, A. K. A. R. (2019). Happiness Scale at School for Primary School Students: Validity and Reliability Study. *Türk Akademik Yayınlar Dergisi (TAY Journal)*, *3*(1), 61-75.

Gündoğar, D.; Sallan Gül, S.; Uskun, E.; Demirci, S. ve Keçeci, D. (2007). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordayan etkenlerin incelenmesi, *Klinik Psikiyatri, 10*, 14-27.

Livingston, V., Chung, I., Davis-Wagner, D., Ericksen, K. S., Jenkins, V., Nevels, B., & Neely-Goodwin, S. (2022). An examination of the help-seeking behaviors of HBCU students by gender, classification, referral source, and mental health concerns. *Social Work in Mental Health*, *20*(3), 334-349.

Lovibond, P. F., & Lovibond, S. H. (1995). The structure of negative emotional states: Comparison of the Depression Anxiety Stress Scales (DASS) with the Beck Depression and Anxiety Inventories. *Behaviour research and therapy*, *33*(3), 335-343.

Miller, E., Ziaian, T., & Esterman, A. (2018). Australian school practices and the education experiences of students with a refugee background: A review of the literature. *International Journal of Inclusive Education*, *22*(4), 339-359.

Moskowitz, S., & Dewaele, J. M. (2021). Is teacher happiness contagious? A study of the link between perceptions of language teacher happiness and student attitudes. *Innovation in Language Learning and Teaching*, *15*(2), 117-130.

Nguyen, H., Lee, J. A., Sorkin, D. H., & Gibbs, L. (2019). "Living happily despite having an illness": Perceptions of healthy aging among Korean American, Vietnamese American, and Latino older adults. *Applied Nursing Research*, *48*, 30-36.

Özdemir, Y. ve Koruklu, N. (2013). İlk Ergenlikte Ana-Babaya Bağlanma, Okula Bağlanma ve Yaşam Doyumu. *İlköğretim Online, 12*(3), 836-848.

Suldo, S. M., Riley, K. N. & Shaffer, E. J. (2006). Academic correlates of children and adolescents' life satisfaction. *School Psychology International*, *27*(5), 567–582.

Tuzgöl Dost, M. (2005). Öznel iyi oluş ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, *3*(23), 103-111.

Yilmaz, R. M., Topu, F. B., & Takkaç Tulgar, A. (2022). An examination of the studies on foreign language teaching in pre-school education: A bibliometric mapping analysis. *Computer Assisted Language Learning*, *35*(3), 270-293.

Zhang, Y., Mavoa, S., Zhao, J., Raphael, D., & Smith, M. (2020). The association between green space and adolescents' mental well-being: a systematic review. *International journal of environmental research and public health*, *17*(18), 6640.